

Roep om strikter begrotings-beleid na corona zwelt aan

Na de coronacrisis moeten we terugkeren naar een veel strikter begrotingsbeleid en een einde maken aan de groeiende schuldenberg. Dat schrijft minister en voormalig AFM-voorzitter Hans Hoogervorst donderdag in een opinieartikel in het FD. Hij pleit voor de terugkeer naar het terughoudend begrotingsbeleid van voor de financiële crisis, en waarschuwt voor de gevaren van de toenemende schuldenberg. Hoogervorst staat niet alleen in die opvatting.

Zijn oproep komt op een moment dat het ergste van de coronacrisis achter de rug lijkt, en de vraag rijst hoe het verder moet met de wereldeconomie. Ook in Nederland ligt tijdens de formatie de vraag op tafel welk beleid er gevoerd moet gaan worden. Van de partijen die nu met elkaar spreken had een aantal een stimulerend verkiezingsprogramma, waarin de overheidsuitgaven fors opgevoerd worden.

Het Centraal Planbureau (CPB) waarschuwde al eerder dat het juist zaak is om de begroting van de overheid de komende jaren in toom te houden. De voormalige Duitse minister van financiën Wolfgang Schäuble schrijft donderdag in de Financial Times ook over een mogelijke 'schuldenepidemie' na corona. Hij pleit naast strikter begrotingsbeleid bovendien voor een omvangrijke schuldenkijtschelding om dat probleem aan te pakken.

Gewend aan massale publieke steun

Hoogervorst, bezig aan zijn laatste maand bij de internationale opsteller van boekhoudstandaarden IASB, ziet een hele generatie die gewend dreigt te raken aan massale publieke steun als de financiële markten weer eens op hol slaan. Hij wijst erop dat de wereldwijde schulden inmiddels 335% van het bruto nationaal product bedragen. Oplopende schulden waren al de oorzaak van de kredietcrisis in 2008 en in de jaren daarna is het in zijn ogen niet veel beter geworden.

'De hoge schuldenlast en de kunstmatig lage rente drukken op termijn de economische groei en een terugkeer van de stagflatie is niet ondenkbaar. Hoe dan ook vormt de ongekende opeenstapeling van schulden een groot risico voor de financiële stabiliteit', waarschuwt Hoogervorst.

DNB-president Klaas Knot waarschuwde woensdag de Tweede Kamer eveneens voor de groeiende schulden. Bij de vorige crisis leidde dat ertoe dat overheden en banken elkaar in een houtgreep namen, doordat problemen bij de ene groep oversloegen naar de andere. Inmiddels is door de hoge bedrijfsschulden een nog complexere situatie ontstaan.

Roekeloos beleid

Hoogervorst krijgt bijval van hoogleraar Lex Hoogduin. Die noemt het huidige monetaire en budgettaire beleid 'roekeloos' en pleit daarom ook voor de afbouw van het ruime monetaire beleid. 'Er wordt gegokt op een eeuwig lage rente en inflatie.' Volgens Hoogduin is het nodig in het begrotingsbeleid de discipline te herstellen. 'Die is in Nederland ondermijnd door het verlaten van de Zalmnorm en in de EU door het opschorten van de begrotingsregels zonder er ook maar enige discipline voor in de plaats te stellen.'

Het Financieele Dagblad, donderdag 3 juni 2021

Hoogleraar economie en overheidsfinanciën Bas Jacobs van de Erasmus Universiteit Rotterdam zet echter vraagtekens bij wat hij de 'orthodoxe aanpak' van Hoogervorst noemt. 'De juiste economische politiek hangt af van de economische omstandigheden en die zijn niet altijd hetzelfde.'

Volgens Jacobs kampt de economie nu al een decennium met langdurige stagnatie. 'Ontsnappen aan langdurige stagnatie gaat met Hoogervorsts oproep daarom niet gebeuren; het is weer roepen om aanbodbeleid bij vraagproblemen. Net als bij de vorige crisis', waarschuwt hij.

Investerings als uitweg

Wat Jacobs betreft is gedurende een aantal jaren enige overbesteding nodig om de inflatie en de rente weer in normaal vaarwater te krijgen. 'Het is goed dat nu structureel een wat ruimer begrotingsbeleid wordt gevoerd. Bij voorkeur door grotere overheidsinvesteringen in onderwijs, R&D, infrastructuur en de energietransitie.'

Het zijn overigens ook precies die investeringen die Knot ziet als uitweg. Gekoppeld aan structurele hervormingen jagen ze de productiviteitsgroei aan. En door die groei neemt vanzelf de relatieve schuldenlast af.

Jacobs is overigens ook voorzichtig met te ruim stimuleringsbeleid, zoals de Amerikaanse president Biden nu voert. 'Het begrotingsbeleid kan te ver doorschieten, zoals we nu zien gebeuren in de VS. Daar zijn begrotingstekorten dit en volgend jaar meer dan 15% van het bbp. Het grootste naoorlogse economische beleidsexperiment in de wereld.'

Hij verwacht dat de inflatie in de VS zal stijgen en het stelsel van centrale banken, de Fed, de rente zal verhogen. 'Maar dat is nog geen reden om terug te keren naar monetaire en budgettaire orthodoxie, zoals Hoogervorst bepleit, wel om het wat rustiger aan te doen dan Biden nu doet.'